

Motion till riksdagen 2005/06: MJ303

av **Ingemar Vänerlöv (kd)**

Artrikedomen inom växt- och djurvärlden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av insatser för att upprätthålla värdefulla ängar och hagar till nytta för artrikedomen inom såväl växt- som djurvärlden.

Motivering

Det myllrande livet i landskapet är hotat. Hälften av landets alla kärlväxter finns i odlingslandskapet liksom en tredjedel av alla fåglar. För groddjur är andelen ännu högre. I stort sett alla grod- och kräldjur i Sverige behöver odlingslandskapet för att klara sig.

Uppgifter från Artdatabanken vid Sveriges lantbruksuniversitet visar att en tredjedel av växterna i odlingslandskapet och två tredjedelar av fåglarna är hotade. Av landets alla däggdjur är nästan en femtedel missgynnade. Dock minskar inte endast rariteterna i djur- och växtriket utan även tidigare vanliga arter som exempelvis sånglärka och blåklint.

Orsakerna till att växter och djur försvinner är förbuskning, brist på betesdjur och intensivare brukningsmetoder. Idag läggs många lantbruk med mjölkproduktion ned. Gårdarna blir allt större. Betesdjuren koncentreras till färre men större besättningar i de centrala odlingsbygderna. Djuren betar alltmer på åkrar i stället för i hagar. Det blir svårare att klara skötseln av betesmarker långt från gården. Inte bara enskilda växter och djur hotas av detta utan även landskapsbilden förändras.

”Ett rikt odlingslandskap” är ett av Sveriges miljökvalitetsmål. Riksdagen har tidigare beslutat om en hög ambitionsnivå för bevarandet av den biologiska mångfalden. Målet är att inga växt- och djurarter skall utrotas av människan. Sverige har även gjort flera internationella åtaganden på området, t.ex. konventionen om biologisk mångfald.

Fel! Okänt namn på

En liten del av EU:s jordbruksbudget används till miljö- och landsbygdsåtgärder. Dessa åtgärder regleras bland annat i landsbygdsutvecklingsförordningen inom vilken miljöprogrammen dominerar. Dessa har haft sin giltighet i Sverige sedan EU-inträdet 1995.

Inom jordbruket fanns från EU-inträdet fram t.o.m. 1999 ett miljöprogram som numera är ersatt av ett nytt miljö- och landsbygdsprogram för tiden 2000–2006. Dess syfte är bl.a. fördjupning och breddning av jordbrukets miljöarbete med olika miljöersättningar varav stöd för anläggning av våtmarker och restaurering av slätterängar är en.

Restaurering av en slätteräng eller betesmark innebär att marken fortsättningsvis skall användas som slätteräng respektive betesmark. Därför är den som genomför projektet skyldig att i minst fem år efter slutbesiktningen fortsätta att hävda marken. Efter slutbesiktningen är det möjligt att söka miljöersättning för bevarande av betesmarker och slätterängar. De faktiska kostnaderna som uppstår och det arbete som läggs ner på restaureringen ligger till grund för beräkningen av stöd.

För att ängar och hagar skall finnas kvar behövs aktiva brukare. Jordbruket måste ges förutsättningar att överleva. Det måste löna sig att hålla betesdjur och hävda markerna. Enligt ängs- och hagmarksinventeringen från 1992 finns 195 000 hektar marker med höga flora- och faunavärden. Den inventeringen tog dock ej tillräcklig hänsyn till biologisk mångfald knuten till träd- och buskskikt. Naturvårdsverket gör bedömningen att det tillkommer ytterligare 100 000 hektar som är av värde för natur- och kulturvärden. Sammantaget finns det alltså ungefär 300 000 hektar som kan utgöra grund för ersättning. Budgetramarna för dessa ändamål är dock otillräckliga. Mer än hälften av de mest värdefulla markerna riskerar att bli utan ersättning. Det behövs mer resurser för att upprätthålla våra värdefullaste ängar och hagar. Men det räcker inte enbart med pengar för att ersätta lantbrukarna för skötselåtgärder, utan länsstyrelserna måste också ges resurser för att klara av att genomföra alla gårdsbesök och tillsammans med lantbrukarna utforma åtgärdsplaner för att tillvarata gårdarnas unika värden.

Stockholm den 23 september 2005

Ingemar Vänerlov (kd)